

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs VII. Vtrum hæc sit vera: Homo factus est Deus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

ARTICVLVS VII.

Utrum haec sit vera: Homo factus est Deus.

*Totius supra
art. citatu.*

Ad septimum sic proceditur. Videtur, quod haec sit vera. Homo factus est Deus. Dicitur enim Roman. 1. Quod ante promissum per prophetas suos in Scripturis sanctis, de filio suo, qui factus est ei ex semine David secundum carnem. Sed Christus, secundum quod homo, est ex semine David secundum carnem. Ergo homo factus est filius Dei.

Præterea: August. dicit in primo de Trinitate. Talis erat illa susceptio, quæ Deum hominem faceret, & hominem Deum. Sed ratione illius susceptionis haec est vera, Deus factus est homo. Ergo similiter haec est vera. Homo factus est Deus.

Præterea: Gregorius Nazianzenus dicit in Epistola ad Eulodium, Deus quidem humanatus est, homo autem deificatus, vel quolibet aliter n. minuerit. Sed Deus ea ratione dicitur humanatus, quia est homo factus. Ergo homo ea ratione dicitur deificatus, quia est factus Deus. Et ita haec est vera. Homo factus est Deus.

Præterea: Cum dicitur, Deus factus est homo, subiectum factionis, vel mutationis non est Deus: sed humana natura, quam significat hoc nomen homo. Sed illud videtur esse subiectum factionis, cuius factio attribuitur. Ergo haec magis est vera: Homo factus est Deus, quam ista, Deus factus est homo.

Sed contra est, quod Damasc. dicit in 3. l. b. Non hominem deificatum dicimus, sed Deum humanatum. Idem autem est fieri Deum, quod deificari. Ergo haec est falsa, Homo factus est Deus.

Respondendo dicendum, quod ista propositio, Homo factus est Deus, tripliciter potest intelligi. Vno modo, ita quod hoc participium factus, determinet absolute, vel subiectum, vel prædicatum. Et in hoc sensu est falsa: quia neque homo ille, de quo Deus prædicatur, est factus, neque Deus est factus: ut infra dicitur. Et sub eodem sensu haec est falsa, Deus factus est homo. Sed sub hoc sensu non quaritur hic de istis propositionibus. Alio modo potest intelligi, ut ly factus determinet compositionem: ut sit sensus, Homo factus est Deus, id est factum est, ut homo sit Deus. Et sub hoc sensu veritas est vera, Homo factus est Deus, & Deus factus est homo. Sed hic non est proprius sensus harum locutionum: nisi forte intelligatur secundum quod ly homo non habet personalem suppositionem, sed simplicem. Licet enim hic homo non sit factus Deus, quia hoc suppositum, scilicet persona filij Dei, ab æterno fuit Deus: tamen homo, communiter loquendo, non semper fuit Deus. Tertio modo proprie intelligitur, secundum quod hoc participium factus, ponit fieri circa hominem in respectu ad Deum, sicut ad terminum factionis. Et in hoc sensu, supposito quod in Christo sit eadem persona, & hypostasis, & suppositum Dei, & hominis (ut supra ostensum est) ista propositio est falsa: quia cum dicitur, Homo factus est Deus, ly homo, habet personalem suppositionem. Non enim esse Deum, verificatur de homine ratione humanae naturae, sed ratione suppositi sui: suppositum autem illud humana natura, de quo verificatur esse Deum, est idem quod hypostasis, seu persona filij Dei, quæ semper fuit Deus. Unde non potest dici, quod iste homo incipit esse Deus, vel quod fiat Deus, aut quod factus sit Deus. Si vero esset alia persona, vel hypostasis Dei, & hominis, ita quod esse Deum, prædicaretur de homine, & e converso, per quandam coniunctionem suppositorum, vel dignitatis personalem, vel affectionis, vel inhabitationis (ut Nestoriani dixerunt) tunc pari ratione posset dici, quod homo factus est Deus, id est, coniunctus Deo, sicut, & quod Deus factus est homo, id est, coniunctus homini.

Ad primum ergo dicendum, quod in verbis illis Apostoli hoc relatum Qui, quod refert personam filij Dei, non debet intelligi ex parte prædicati, quasi aliquis existens ex semine David secundum carnem sit factus filius Dei: in

A quo sensu obiectio procedebat: sed debet intelligi ex parte subiecti: ut sit sensus, quod filius Dei factus est, scilicet homo, ad honorem Patris (ut Gloss. exponit) existens ex semine David secundum carnem. Ac si diceret filius Dei factus est habens carnem ex semine David, ad honorem Dei.

Ad secundum dicendum, quod illud verbum August. est intelligendum in illo sensu, secundum quod ex illa susceptione incarnationis factum est, ut homo esset Deus, & Deus esset homo. In quo sensu amba locutiones sunt verae: ut dictum est.

Et similiter dicendum est ad tertium: nam deificari idem est, quod fieri Deum.

Ad quartum dicendum, quod terminus in subiecto positus tenetur materialiter, id est pro supposito: positus vero in prædicato, tenetur formaliter, id est pro natura significata. Et ideo cum dicitur, Homo factus est Deus, ipsum fieri, non attribuitur humana natura, sed supposito humana

Bnatura, quod est ab æterno Deus, & ideo non conuenit ei fieri Deum. Cum autem dicitur, Deus factus est homo, factio intelligitur terminari ad ipsam humanam naturam. Et ideo proprie loquendo, haec est vera, Deus factus est homo: sed haec est falsa, Homo factus est Deus. Sicut si Sortes cum prius fuerit homo, postea factus est albus, demonstrato Sorte, haec est vera, Hic homo hodie factus est albus: haec tamen est falsa, Hoc album hodie factum est homo. Si tamen ex parte subiecti poneretur aliquod nomen significans naturam humanam in abstracto, posset hoc modo significari, ut subiectum factionis: puta si diceretur, quod natura humana facta est filij Dei.

Forma Textus.

CPROPOSITA distinctione trimembri cum vna subdiuisione, respondetur quaesito quatuor conclusionibus.

Distinctio est: Ista propositio: Homo factus est Deus, tripliciter potest intelligi. Primo, ut hoc participium factus determinet absolute, vel subiectum vel prædicatum; ita ut sit adiectiuum subiecti vel prædicati. Secundo potest intelligi, ut ly factus determinet compositionem; ut sit sensus: homo factus est Deus, id est factum est, ut homo sit Deus, siue hominem esse Deum factum est; ita ut ly factus sumatur, ut modus determinans, ut in modalibus. Sed rursus in propositione sic intellecta subiectum, videlicet homo, dupliciter sumi potest: Vno modo, ut habet suppositionem personalem: Alio modo, ut habet suppositionem simplicem. Tertio modo potest intelligi dicta propositio, secundum quod hoc participium factus ponit fieri circa hominem in respectu ad Deum, ut ad terminum factionis. Differt hic sensus a primo & secundo, quoniam hic est proprius, illi autem improprius. Specialiter autem differt a primo; quia sub primo sensu non est hic quaestio de dicta propositione.

PRIMA CONCL. est: si in dicta propositione, hoc participium factus determinet absolute, vel subiectum, vel prædicatum, falsa est propositio: Probat: quia neque homo ille, de quo Deus prædicatur, est factus, neque Deus est factus: ex quo sequitur sub eodem sensu, hanc etiam esse falsam: Deus est factus, est homo: quia scilicet Deus non est factus.

SECUNDA CONCL. Si dicto illa factus determinet compositionem, ut sit sensus: homo factus est Deus, id est factum est, ut homo sit Deus, utraque propositio vera est, scilicet haec: homo factus est Deus, & haec: Deus factus est homo.

TERTIA CONCLVS. Si in hac propositione: homo factus est Deus, subiectum quod est homo, habeat suppositionem non personalem, sed simplicem, vera est, & fortasse propria propositio. Probat: quia, licet hic homo non sit factus Deus, eo quod hoc suppositum, scilicet persona filij Dei, ab æterno fuit Deus, tamen

Yy 4 homo

homo, communiter loquendo, non semper fuit A
Deus.

QUARTA CONCL. Si in dicta propositione hoc participium factus sumatur, quatenus ponit fieri circa hominem in respectu ad Deum, sicut ad terminum factionis, propositio propria quid est sed falsa. Probatur esse falsam. Primo: quia in Christo est vna & eadem persona & hypostasis & suppositum Dei & hominis; ergo dicta propositio est falsa. Consequentia probatur: quia ly homo habet personalem suppositionem; ergo. Probatur hoc assumptum: quia esse Deum non verificatur de homine ratione humanæ naturæ, sed ratione suppositi sui. Secundo probatur ex opposita hæresi Nestorianorum verificante dictam propositionem: Quia, si esset alia persona & hypostasis Dei & hominis, &c. vt in textu.

Expositio Textus.

Declaratur
tam ex
communibus,
quam ex
propriis
fundamentis
veritatis
conclusionem
huius &
precedentis
articuli.

LITTERAM huius artic. declarat accurate Cai. explicans sensus singulorum membrorum distinctionis & conclusionum; qui pendent ex variâ acceptione & applicatione illius participij factus: quam diligentiam imitari sunt Suar. in Commen. & Valsq. disp. 64. cap. 1. qui plura, quam opus sit, verba profundit in explicando secundo diuisionis membro cum subdiuisione: verba enim S. Thom. planissima sunt, non autem obscura, vt imponit Valsquez. Suar. etiam contra textum affirmat de mente D. Thom. propositionem hanc: Homo factus est Deus acceptam in secundo sensu, iuxta secundum eius membrum, sumendo scilicet nomen illud homo, vt habet suppositionem simplicem, esse improprium; cuius oppositum manifeste significat S. D. per illam exceptionem nisi forte, &c.

PROFACILIORI autem huius articuli intelligentia obseruandum est primo, duas esse terminorum suppositiones, quas logici vocant accidentales. Altera dicitur simplex, quæ est acceptio termini communis pro re vniuersali significata per ipsum terminum; vt cum dico: homo est species, animal est genus. Dicitur autem hæc suppositio simplex; quia conuenit termino ratione naturæ communis, quæ simplex est simplicitate opposita compositioni personali. Diuersæ namque suppositiones conueniunt termino communi, secundum diuersa esse naturæ communis, quæ habet in se & in indiuiduis. Quatenus ergo tenetur pro natura vt in se est, & vt sic repugnat ei teneri pro indiuiduis, dicitur habere suppositionem simplicem. Altera suppositio dicitur personalis; quæ est acceptio termini communis, aut pro inferioribus omnibus, aut pro vno aliquo vel aliquibus. Et si quidem pro omnibus accipitur, vt in hac: omnis homo currit, dicitur homo supponere personaliter confuse; sicut etiam secundum aliquos, in propositione, cuius subiectum est indefinitum, vt homo currit, aut indiuiduum vagum vt aliquis homo currit, subiectum habet suppositionem personalem confusam. Si vero per pronomen demonstratiuum ad vnum aliquod suppositum determinetur, vt in hac iste homo est albus, subiectum supponit personaliter determinate; sicut etiam in omni propositione indefinita & singulari, secundum aliquos dicitur supponere terminus communis personaliter determinate, quia verificatur de aliquo vel aliquibus determinate. In hac igitur propositione. Homo factus est Deus nomen illud commune homo non potest supponere, nisi personaliter, proprie loquendo, vt ait Caietanus; quia participium illud factus cum significet fieri reale, quod non conuenit, nisi homini singulari, trahit hominem ad supponendum personaliter; sicut cum dico homo factus est al-

bus, nomen illud homo supponit personaliter; quia oportet vt verificetur de aliquo homine singulari, qui sit factus albus.

Sed præterea obseruandum est diligenter, quod, quâuis logice loquendo differat hæc duarum propositiones, videlicet: homo factus est Deus. & hic homo factus est Deus, cum illa sit indefinita, hæc autem singularis; quia tamen vnum singulare tantum humanæ naturæ Deus est, ideo in re proposita vnum singulare equiualeat omnibus singularibus, ac proinde, sicut ex negatione omnium singularium infertur negatio propositionis indefinitæ, ita in re proposita ex negatione huius singularis: hic homo factus est Deus infertur negatio huius indefinitæ: homo factus est Deus: Potest tamen in dicta propositione nomē illud homo sumi (licet minus proprie) vt supponit simpliciter, id est abstrahendo a singularibus; & tunc ad eius veritatem non requiritur, vt aliquis homo sit factus Deus, sed satis est, vt de homine sic absolute sumpto verificetur de nouo esse Deum: & hunc sensum veluti propriū sonat illa propositio: Deus factus est homo sumendo ly factus, prout determinat compositionem, ita vt sit sensus: homo factus est Deus, id est: factum est, vt homo sit Deus. Cum enim talia sint subiecta, qualia permittuntur à prædicatis, & prædicatum illud factus est Deus integre sumptum vere dici non possit de homine, vt suppositionem habet personalem confusam aut determinatam, consequens est, vt si dicta propositio, vt exposita est, aliquam possit habere veritatem, eā habeat sumendo nomen illud homo, prout significat & supponit naturam abstrahentem a singularibus; quæ tamen non est eius naturalis suppositio, vt diximus cum D. Thom. & aliis 1. p. q. 29. art. 4. Et quoniam hic sensus videtur quodammodo proprius dictæ propositionis, sic expositæ, ideo S. D. dubitatie loquens dixit: nisi forte, &c.

Secundo dicendum est in omni factione & in omni mutatione duo necessario reperiri, scilicet subiectum & terminum; vt patet discurrenti per singula genera factionum & mutationum, tam substantialium, quam accidentalium. In hoc autem admirabili incarnationis mysterio, quo Deus factus est homo, non solum factio quædam est sine mutatione subiecti, sed in eo etiam quædam realis mutatio est, denominans subiectum, quod secundum eam vere ac proprie dicitur mutari. Et factio quidem est hoc, quod dico, Deum fieri hominem, quæ non est factio relatiua, sed substantialis, vt patet ex dictis supra quest. 2. artic. 6. cui factioni nulla est adiuncta mutatio ex parte eius, quod dicitur fieri, tamquam subiectum factionis. Hoc autem est persona Verbi: sed tota mutatio est ex parte termini formalis, quod est humanitas, cui additur esse diuini Verbi personale. Factio enim in re proposita non est eius, quod prius non habebat esse simpliciter, & perfectionem habet esse simpliciter, vt contingit in generatione huius humanitatis & huius hominis; Cuius factio mutatio quædam est subiectæ materiæ de vna forma in aliam formam, ex qua vnita materiæ resultat nouum compositum, puta hæc humanitas & hic homo, sed hæc factio, de qua loquimur, est eius quod prius habebat esse simpliciter; quia Verbum ante humanitatis Assumptionem habebat esse simpliciter, scilicet esse diuinum, quod est ipsum esse per essentiam, & per hoc, quod in tempore terminat humanitatem, & fit in humanitate subsistens, acquirit hoc esse substantiale, quod est esse hominem; quod nullam affert diuinæ personæ mutationem: quia terminare naturam non est mutari, sed est communicare subsistentiam: quæ

communicatio sicut nullam dicit imperfectionem, ita nec ullam ponit mutationem in persona communicante, aut in personalitate communicata. Mutatio vero hic interueniens tota est ex parte humanitatis. Hanc autem mutationem Caiet. ait esse relatiuam, & existeret in humanitate tãquam in subiecto, eius vero terminum esse Verbum, eo quod Verbum ea sola ratione referatur ad humanitatem, quod humanitas refertur ad ipsum; ita ut tota realitas relationis sit in humanitate; sicut cõtingit in aliis similibus relatiuis tertij modi: Sed quia omnis relatio realis præsupponit suum fundamentum, ad quod sequitur necessarius ideo impossibile est fieri in aliquo mutationem relatiuam, quæ non consequitur alterius termini mutationem, nisi prius fiat mutatio subiecti ad ipsum fundamentum relationis; fundamentum autem huius relationis humanitatis ad Verbum, quæ dicitur unio, est vnio, quæ est esse substantiale in compositione consistens, quod est in ipsa humanitate eo modo, quo totum compositum ex natura & supposito dicitur esse in natura. Fit autem in assumpta humanitate mutatio hoc ipso, quod de nouo fit subsistens diuina personalitate, & cum ea componit ineffabiliter, ita ut resultet hoc compositum, quod est Deus homo, & homo Deus. Cum igitur in prædictis duabus propositionibus videlicet: *Deus factus est homo, & homo factus est Deus*, participium *factus* non dicat mutationem, sed factionem; cuius subiectum in prima significatur esse Deus, terminus autem homo; in secunda vero subiectum significatur esse homo, terminus autem Deus, prima merito acceptatur ut vera, secunda refutatur ut falsa: Nam prima dicit illud esse factum, quod vere se habet, ut subiectum factionis; Deus enim, ut ante diximus, est subiectum illius factionis, quo Deus filius fit homo, assumendo & veniendo sibi personaliter humanitatem & eam sustentando; humanitas autem est terminus huius factionis formalis. Secunda vero falsa est; quia in ea Deus significatur, ut terminus factionis, cum tamen neque ratione personæ neque ratione diuine nature possit esse terminus circa suppositum hominis, quod significatur hoc nomine *homo*, cum dicitur: *homo factus est Deus*, ut hic etiam Caietanus aduertit.

Tertio notandum est Deum ipsa susceptione humanitatis, seu incarnatione non posse dici mutatum per communicationem idiomaticam, cum tamen ex eadem communicatione dicatur genitus, & natus ex Virgine, passus & mortuus, & ab aliis etiam mutationibus denominetur: dicitur enim ætate creuisse, ambulasse, & eadem ratione dici potest localiter mutatus aut motus fuisse. Huius vero differentia præcipua ratio est vsus vocabulorum & vitatio erroris. Dicendo namque Deum incarnatione mutatum fuisse, illorum errori nos assentiri significamus, qui dicebant Deum in carnem fuisse conuersum, aut ex duabus naturis, Diuina scilicet & humana, tertiam resultasse dicendo autem fuisse ex Virgine natum Deum, mortuum, localiter motum vel ambulasse & similia, facile intelligi potest, hæc illi conuenire secundum humanitatem; & in hoc sensu Patres & Ecclesia vsurpâr dicta vocabula. Secundo dici potest nomen mutationis aut mutati, absolute de Deo dictum, aut etiam in ordine ad assumptam naturam denotare ex vi & vsu vocabuli, Deum secundum se esse subiectum mutationis; ac proinde secundum se mutari; quod est erroneum. Cum autem dico, Deus genitus est ex virgine, non potest intelligi Deum esse generationis subiectum; quoniam hoc est materia prima, æque esse terminum ge-

neratione productum; quia per illam particulam, ex virgine, determinatur dictio illa, *genitus*, ad talẽ generationem, quæ scilicet est secundum humanam naturam, secundum quam assimilatur matri: Similiter cum dico: Deus natus est ex virgine, dictio illa, *natus*, determinatur per illam particulam, ex virgine, ad temporalem natiuitatem, quæ est secundum humanam naturam, & significatur Deum non secundum se siue secundum diuinam suam naturam, sed secundum assumptam humanitatem ex tempore fuisse natum ex virgine. Cũ etiam dico: Deus mortuus est, dictio illa, *Deus*, supponit pro Deo filio Incarnato, duplicem habentem vitam, scilicet diuinam & humanam, & cum non possit intelligi Dei filium mortuum fuisse secundum vitam diuinam, consequens est, ut prædicatum illud, *mortuus*, restringat subiectum ad standum pro filio Dei habente vitam humanam. Denique cum dico: Deus ambulauit, mutatus est localiter, & similia alia prædicata, hæc determinant subiectum, ut supponat pro Deo habente naturam humanam, ut sic; & ideo veræ sunt & Catholicæ: talis autem limitatio seu restrictio non fit in illa propositione: Deus assumptione humanitatis seu incarnatione mutatus est, & ideo non est admittenda. Valq. disp. 64. cap. 4. circa difficultatem hanc multa dicit, quæ mihi à philosophia, & à veritate prorsus aliena videntur; ea nunc non expedit examinare.

MULTA producantur ab expositoribus argumenta contra primam conclusionem articuli sexti, & quartam articuli septimi; quæ vide, si placet, apud Caiet. Med. & Valq. disp. 64. Vide etiam quæ scribunt Cai. & Suar. circa responsionem ad primum argumentum D. Tho.

ARTICVLVS VIII.

Verum hæc sit vera: Christus est creatura.

Ad hoc autem sic proceditur. Videtur, quod hæc sit vera, *Inf. q. 20. a. 2. Christus est creatura*: Dicit enim Leo Papa, Noua, & 1. ad 1. & 1. inaudita conuentio: Deus qui est, & erat, sit creatura. Sed q. 41. a. 3. c. illud potest predicari de Christo, quod filius Dei factus est per incarnationem. Ergo hæc est vera, Christus est creatura.

Præterea: Proprietates vtriusque nature, possunt prædicari de hypostasi communi vtriusque nature quocunque nomine significetur, ut supra dictum est. Sed proprietates humane nature est esse creaturam: sicut, & proprietates diuine nature est esse creatorem. Ergo vtrunque potest dici de Christo, scilicet quod sit creatura, & quod sit increatus, & creator.

Præterea: Principali pars hominis est anima, quam corpus. Sed Christus ratione corporis, quod de Virgine traxit, dicitur esse simpliciter natus de Virgine. Ergo ratione anima, quæ creata est à Deo, debet simpliciter dici, quod Christus sit creatura.

Sed contra est, quod Ambrosius dicit in libro de Trinitate. Nunquid dicto factus est Christus: nunquid mandato creatus est Christus: quasi dicat, non. Vnde subdit, Quomodo autem creatura in Deo esse potest? etenim Deus natura simplicis est, non coniunctus. Ergo hæc non est concedenda, Christus est creatura.

Respondendo dicendum, quod sicut Hieron. dicit ex verbis inordinate prolatis incurritur hæresis. Vnde cum hæreticis, nec nomina debemus habere communia, ne eorum errori fauere videamus. Arriani autem hæretici Christum dixerunt esse creaturam, & minorem Patre, non solum ratione humane nature, sed etiã ratione diuine personæ. Et ideo non est absolute dicendum, quod Christus sit creatura, vel minor Patre, sed cum determinatione, scilicet secundum humanam naturam. Ea vero, de quibus suspicari non potest, quod diuina persona conueniant secundum